

ВІТАЛІЙ МАКАР (VITALIJ MAKAR)

Чернівецький національний університет
ім. Юрія Федьковича, Україна
(Yurii Fedkovych Chernivtsi National University, Ukraine)

**Сучасні українсько-польські взаємини у діаспорі
(на прикладі Канади)****Contemporary Ukrainian–Polish Relations in a Diaspora:
An Experiment in Canada**

This article is dedicated to Ukrainian-Polish relations in Canada. Both ethnic groups began to migrate to Canada in the late 19th century. The author focuses on Ukrainian and Polish relations at intergovernmental and interpersonal levels.

Keywords: Ukraine, Canada, Ukrainian-Polish relations, Ukrainians, Poles.

Українці й поляки є тими європейськими народами, представники яких упродовж століть мандрували світами в пошуках кращої долі. Мотивація цих пошуків базувалася на економічних, політичних, національно-релігійних чинниках тощо. У результаті цих міграційних процесів поза межами власних держав численні (інколи мільйонні) національні громади як українців так і поляків опинилися у різних, здебільшого провідних, країнах світу. Найчастіше міграційні хвилі виникали внаслідок воєн, переслідувань або й просто через незадовільне соціально-економічне становище у себе вдома.

Однією з найбільш показових стосовно національного складу свого населення держав сучасного світу є, поза сумнівом, Канада, котра займає добру половину північноамериканського континенту. Масовий приплив туди українців і поляків розпочався ще наприкінці XIX ст. з тодішньої Австро-Угорщини, продовжився у міжвоєнний період і завершився по Другій світовій війні. Не вдаючись у деталі, зазначимо, що станом на сьогоднішній день серед громадян Країни кленового листка, як іноді популярно називають Канаду через наявність на її території великих масивів

кленових лісів (листок цього дерева є державним символом), налічується понад 1 млн. 300 тис. осіб українського походження і більше 1 млн. осіб польського походження¹.

Не є таємницею, що взаємини між обома національними групами є своєрідним відзеркаленням того, як подібні стосунки склалися або складаються в материкових батьківщинах. Відповідно, вони набувають характеру доброзичливості і взаємодії, або ж, навпаки, стають прохолодними, з ознаками відчуженості. Але багаторічні спостереження за ними, особливо на нинішньому етапі суспільного життя в Канаді, дають підстави думати, що українсько-польські взаємини у діаспорі можуть певним чином слугувати зразком для наслідування при формуванні нинішніх міжлюдських взаємин українців і поляків, які проживають на своїх історичних землях.

Користуючись нагодою, автор хотів би бодай у тезовому порядку висловитися з приводу минулого, сьогодення і майбуття міжлюдських українсько-польських стосунків на прикладі того, що діється у цій площині саме в Канаді. Цікаво, чи щось з цього могло б знадобитися нинішнім українцям і полякам у себе вдома в пошуках того, що нас об'єднує, а не роз'єднує.

Обсяг короткого повідомлення не дозволяє на ширший розгляд проблеми. Тому автор хотів лише звернути увагу на з'ясування існуючих тенденцій до взаємного порозуміння та взаємодії між українськими і польськими переселенцями та їхніми нащадками у Канаді, а саме:

- на схожість їхньої долі, яка відповідно схиляла їх до взаємопорозуміння;
- на питання, що їх різнило під впливом тих подій і тенденцій, які мали місце на їхніх історичних теренах проживання, чи, як казали перші переселенці за океан, у „старому краї”;
- на корисних змінах, що, на думку автора, стають все помітнішими у взаєминах українців і поляків – громадян Канади.

Отже, якщо говорити про схожість, і навіть спільність долі українських і польських піонерів Канади, то тут справді є багато тотожного. Вони переважно походили якщо не з тих самих, то з сусідніх місцевостей, вели подібний спосіб життя, долали ті самі життєві труднощі. Все це вони перенесли і до „нового краю”. Цілком зрозуміло, що це спонукало

---

1 V. Makar, *Ukrainci Kanady – neperervnyj zviazok z Ukrainoiu*, „Zovnishni Spravy” 2016, № 9, с. 6.

іммігрантів до пошуків контактів не лише серед переселенців своєї національності, але й у середовищі інших національних груп. Само собою, що як українцям, так і полякам найлегше було знаходити спільну мову між собою, тим більше, що і в Канаді вони часто поселялися поруч.

На початку свого поселення ані українці, ані поляки не мали значних контактів з представниками інших національностей, які осіли в Канаді. Більше того, через недокладність тогочасної канадської статистики прибуваючих українців часто вважали австрійцями, поляками, румунами, а поляків – також австрійцями, прусами і навіть росіянами. Отже, спільність долі сприяла взаємному зближенню українців і поляків. Ми маємо чимало прикладів того, що вони допомагали одні одним у загосподарюванні отриманих земельних наділів, облаштуванні побуту, організації навчання дітей і навіть у забезпеченні духовних потреб.

Використовуючи сучасну термінологію, можна стверджувати, що інтеграційні тенденції українців з поляками, чи поляків з українцями формувалися під впливом того, хто з них переважав у даній конкретній місцевості. Щоправда, у міжвоєнні роки у стосунках українських і польських поселенців Канади пройшли певні зміни під впливом подій на теренах Польщі й України. Перша відроджувалась, хоч і з великими труднощами, як незалежна держава. Друга не вирвалася з обіймів Росії, тепер у вигляді Радянського Союзу. В тогочасній Польщі владі не вдалося належним чином вирішити національне питання, що призвело до ряду міжнаціональних катаклізмів. Подібне не могло не вплинути на українсько-польські взаємини в іммігрантському середовищі.

Проте, Друга світова війна внесла значні корективи у ці взаємини залежно від того, як склалася подальша доля України й Польщі, під впливом прибуття до Канади тисяч нових переселенців. На думку канадських дослідників українського походження Всеволода Ісаїва, Юрія Божика, Романа Сенькуся, на території Німеччини після закінчення війни перебувало орієнтовно 250 тис. українців і 200 тис. поляків, які не бажали повертатися до своїх країн через небезпеку переслідування². Частина з них опинилася у Канаді, підсиливши тамтешні етнонаціональні групи і позитивно впливаючи на їхні взаємини, попри те, що саме на роки війни припав пік українсько-польського протистояння. Але загроза радянського

---

2 W. Isajiw, Y. Boshyk, R. Senkus (ed.), *The Refugee Experience: Ukrainian Displaced Persons after World War II*, Canadian Institute of Ukrainian Studies Press, University of Alberta, Edmonton 1992, p. 16.

поневолення брала верх. Тому колишні супротивники, опинившись у Канаді, шукали спільних шляхів для протистояння загрози.

Події на світовій арені та розпад СРСР дали новий імпульс українсько-польському зближенню у Канаді. Особливо це було помітно після Помаранчевої революції та, зокрема, Революції гідності в Україні. Незважаючи на обтяжливі стереотипи минулого, українці й поляки Канади взаємно підтримують себе у найважливіших справах, що стосуються долі країн їх походження. Ми можемо пишатися тим, що канадські українці постійно підтримують своїх польських побратимів у засудженні вбивства польських офіцерів у Катині та інших місцевостях колишнього Радянського Союзу під час Другої світової війни. У 2014 р. серед українців і поляків Канади відбулися траурні мітинги з приводу загибелі чотирма роками раніше поблизу тієї ж Катині президента Польщі Леха Качинського і майже 100 видних польських державних діячів³. Зі свого боку, канадська полонія активно протидіє російській окупації Криму, а також агресії Російської Федерації стосовно східних регіонів України.

Висловлена автором думка можливо могла б придатися у дискусіях щодо українсько-польських міжлюдських стосунків на майбутнє.

Bibliografiâ

Isajiw W., Boshyk Y., Senkus R. (ed.), *The Refugee Experience: Ukrainian Displaced Persons after World War II*, Canadian Institute of Ukrainian Studies Press, University of Alberta, Edmonton 1992.

Makar V., *Українці Канади - neperervnyj zviazok z Ukrainoiu*, „Zovnishni Spravy” 2016, № 9. Minister Kenney remembers the victims of Katyn and Smolensk Presidential plane crash, www.jarosken-ney.ca/news/minister-kennej-remembers-the-victims-of-katyn-and-the-smolensk-presidential-plane-crash.

---

3 Minister Kenney remembers the victims of Katyn and Smolensk Presidential plane crash, www.jarosken-ney.ca/news/minister-kennej-remembers-the-victims-of-katyn-and-the-smolensk-presidential-plane-crash.